

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia d. 12. Października. —

N. Pan raczył listem swoim z dnia 7. t. m. do zastępcy c. k. pierwszego W. Ochmistrza Hrabiego Czernin wydanym, mianować najtaszkawiej c. k. Jenerała artyleryi i dowodzącego Jenerała w niższej i wyższej Austrii, tudzież w Salzburgu, Ignacego Hr. Giulay de Maros Nemeth i Nadaska, Prezydentem c. k. nadwornej rady wojennej.

Hr. Giulay został w tym nowym charakterze dnia wczorajszego (11. t. m.) przed południem o w pół do 12tej, pod nieobecność Hr. Czernin przez c. k. W. Marszałka nadwornego, Xięcia Colloredo Mannsfeld uroczyście do c. k. rady wojennej wprowadzony i wszystkim urzędnikom tej instancyi nadworną składającym, przedstawiony.

N. Cesarz Jmć Rossyjski posłał swojego Jenerała Adjutanta, Jenerała Lejtnanta Hr. Orłowa, a Król Jmć Pruski Jenerała jazdy, Hr. Ziethen, do Preszburga, aby znajdowali się na uroczystym akcie koronacyi J. C. W. Arcyxięcia Następcy tronu na Króla Węgielskiego, a przeto okazali szczery i mocny udział obudwóch wysokich Monarchów w tym radośnym dla całego Państwa Austryjackiego zdarzeniu. Obadwa nadzwyczajni Posłowie wyjechali w dniu 6. Października z Preszburga i N. Cesarz raczył tak Jenerałowi Lejtnantowi Hr. Orłow jakoteż Jenerałowi jazdy Hr. Ziethen, dać wielkie krzyże król. węgierskiego orderu Sgo Szczepana.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Wielka Brytania i Irlandyja.

Xiążę Wellington dawał w dniu 30. Września dla Posła francuzkiego Xięcia Talleyranda wielki dyplomatyczny obiad.

W *Courrier* z dnia 1. Października czytamy: Ostatniego Czwartku wieczorem przybył Marszałek Bourmont do hotelu Antelope w Dorchester z Plymouth, gdzie jak się zdaje wysiadł, przypłynawszy z Algieru. Przenocowawszy w Dorchester, pojechał nazajutrz do zamku Lulworth, gdzie natychmiast miał rozmowę z Karolem X. i był u niego na obiedzie. Marszałek mający tyła jednego Adjutanta, mieszka od tego czasu w zamku.

Xiążę Brunszwicki, mieszka teraz w Belmont-House w Vauxhall, gdzie on i jego brat jako dzieci wychowywali się i żyli.

Otrzymałszy w dniu 1. b. m. w Londynie wprost z Bruxelli między innemi gazetę a najcielszą wychodzącą w Bruxelli *News from Home*, z dnia 27. Września, która donosi o wszystkich zdarzeniach zaszłych do dnia 27. t. m. Pismo to podaje bardzo znaczną liczbę zabitych i rannych z obojęd strony i powiada, że Anglik Lord Biantyre, podczas walki w Bruxelli, gdy wyziierał oknem, został zabity. W Ostendzie lad rozbroił wojsko, a Oficerowie, chcąc się ocalić, wsiedli na statek i popłynęli do Fresingi. Prywatne wiadomości z Brugże do dnia 27. rano donoszą, że lud i tamże zrobiwszy barrykady i stoczywszy krwawy bój, osadził to miasto. Na giełdzie londyńskiej rozeszła się wieść, że Poseł Niderlandzki udał się o pomoc do rządu angielskiego, lecz otrzymał stanowczo przeciwną odpowiedź.

Francyja.

Monitor umieścił raport Ministra spraw wewnętrznych, względem wykonania modyfikacyj przedsięwziętych w ustawach wyborowych. Do tego raportu dołączona jest instrukcyja do władz o sposobie, jak się kolegija wyborcze odprawiać powinny. Główne przepisy dotyczą się tajemnego głosowania i utworzenia tymczasowego biura, które składać się powinno z Burmistrza i trzech najstarszych wyborców, obecnych wyborom.

Izbie Parów udzielono w dniu 1. Października poselstwo Izby Deputowanych, przez które owi siedmiu Ministrowie, którzy postanowienie z dnia 25. Lipca podpisali, oskarżeni są przed Izbą Parów jako do najwyższego sądu, o zdradę kraju. Na wniosek Prezydenta, po niejakich naradach nad formalnością w tej sprawie, postanowiła Izba zebrać się w dniu 4. Października jako sąd najwyższy i zawiadomić Króla o tem swoim postanowieniu.

W Izbie Deputowanych, po długich naradach cofnął w dniu 30. Września P. Mauguin swój wniosek o ustanowienie Komissyi do rozpoznawania stanu narodu.

W Izbie Deputowanych, w d. 1. Października, na wniosek P. Enouf względem wyznaczenia śledz-

twa dla dojścia przyczyn pożarów zaszłych w Maju, Czerwcu i Lipcu w depar. byłej Normandyi oświadczył Minister sprawiedliwości, iż niezachając tego wniosku i przekonany, że te pożary koniecznien połączane są z politycznemi zasadami, dał rozkaz, aby przedsięwzięto głębsze i gorliwsze w tym punkcie badania. Podczas gdy w tej mierze postępują na drodze sądowej, Minister spraw wewnętrznych, aby względem tych, jako i względem wybuchłych w depar. Majny i Ligieru pożarów nabyć objaśnienia, postępować będzie w drodze administracyjnej. Na tem posiedzeniu przyjęta jeszcze Izba znaczną większością głosów projekt do ustawy do zniesienia Assessorów sądowych przy różnych sądach.

Na posiedzeniu Izby Deputowanych w dniu 2. Października trudniono się najprzód petycjami, ponieważ Izba nie była dostatecznie zebrana, aby się naradzać nad ustawą względem sędziów audytorów. Pan Mantigny jest zdawcą sprawy. Petycja wielu obywateli, aby posąg byłego już zmarłego Deputowanego Manuel postawić na podstawie na placu zgody, odrzucono dziennym porządkiem. Niektórzy Oficerowie proszą, aby popioły Napoleona były do Francyi przywiezione i złożone w podstawie posągu na placu Vendome. Zdawca sprawy wnosi na odesłanie petycyi do Ministra spraw zewnętrznych. — Jenerał Lamarque mówi mocno za tym projektem. Pułkownik Jacqueminot wspiera go i wspomina do wdzięczności, jaką ojczyzna winna wielkim mężom Karł Lameth sprzeciwia się odesłaniu. Prezydent chce, aby głosowano nad odesłaniem do Ministra. PP. Tracy i Daunou przypominają, że żądano porządku dziennego. Względem ostatniego przystąpiono do głosowania. Wielu Członków środka nie głosuje. Prezydent zwoła ich do tego, ponieważ zawsze mieć należy odwagę i chęć do wyrażenia swojego zdania. Część środka i lewa strona żąda porządku dziennego, ponieważ takowy przyjęty, a zatem petycja odrzucona. P. Marchal żąda, aby się Izba dnia następującego (w Niedzielę) zebrała. Środek opiera się temu i projekt zostaje słabą większością odrzucony. W końcu trudniono się rozprawami względem Sędziów audytorów.

W królewskiej ludwisarni (*rue de Trois Bornes*) w Paryżu, chciano w dniu 30. Września przy odlewaniu 18 stóp wysokiego posągu Króla Stanisława użyć nowego sposobu, przyczem wielu się znajdowało widzów; lecz model pękł, co straszną wydało eksplozję; rozżarzony piasek i roztopiony kruszec płynęły w różnych kierunkach, część dachu została zerwana, i kilku robotników i widzów zostało mocno ranionych. Między ranionymi znajduje się P. Quatremere de Quincy Czło-

nek Instytutu i P. d'Arcet. Austryjacki Poseł Hr. Apponyi, który był obecny temu doświadczeniu, uszedł niebezpieczeństwa. Xiążę Orleans chciał także być obecnym, ale mu zatrudnienia nie dozwolili.

W *Tribun des Departements* czytamy: Od kilku dni wrzeszczą nasze Dzienniki na towarzystwa przyjaciół ludu. Potwarze, obelgi, wiarotłonne podania, wszystko jest używanem, aby tak postępować przeciw wszystkim towarzystwom ludu, jak przeciwko temu, któreśny dopiero wymienili. Jaka niewdzięczność Dzienników! Jaka niewdzięczność Deputowanych! Jedno z tych towarzystw winni jesteście P. Guizot! Jużemy wam o tem mówili; lecz przytaczamy jeszcze wspaniały przykład!... Przejrzyjcie *Annales patriotiques et litteraires de Mercier*, a znajdziecie w numerze 389 z Piątku 5. Listopada: »że P. Chartres (teraźniejszy Król Ludwik Filip I.) w Poniedziałek 1go Listopada, został na Członka najznanienszych towarzystw ludu przyjęty. Zbyteczna byłoby namieniać, iż przy onegoż przyjęciu nie zachowano innej, prócz zwyczajnej formalności; i tylko przy wniószeniu został z oklaskami przyjęty. Oto jest mowa, która miał przy tej sposobności: «Od dawnego czasu pragnęłam mocno należeć do waszego grona; nprzejmnie przyjęcie mnie przez WPanów, mocno mię porusza; ośmielam sobie pochlebiać, że postępowanie moje nsprawiedliwi WPanów dobroć; mogę jeszcze WPanów zapewnić, iż całe życie moje będąc dobrym patryjotą i dobrym obywatelem» Cóż, Mości Panowie *de des Debats*? Cóż, Mości Panowie Deputowani? Cóż WPanowie o tem myślicie?»

Dokończenie sprawozdania o stanie Francyi, czytane w d. 13. z. m. w Izbie Deputowanych: »Lecz pobieranie niektórych podatków znalazło od 6 tygodni dosyć wielkie trudności. Te jednak we względzie ceł zupełnie zniknęły. Pobieranie takowych, które na dwóch punktach granicznych, w departamencie wschodnich Pireneów i wyższego Renu, na chwilę przerwane zostało, znou jest przywróconem. Bepośrednie podatki opłacane są z punktualnością, która podziwienia jest godną. W niektórych departamentach, podatki od trunków dały powód do niepokojów, a pobieranie ich zostało chwilowo przerwaniem. W podatkach niestałych, które przynieść miały piętnaście milionów, w jednym miesiącu Sierpniu pokazał się niedobór dwóch milionów; rząd zamierzwszy w tym podatku uczynić potrzebne umniejszenia i zmiany, przedstawi niezwłocznie Izhom uchwalony w tym względzie z wyznaczoną Komissyją, wniosek prawny. — Francya może także tego się spodziewać, że

rząd przy wygotowaniu budżetu będzie miał także na względzie oszczędność, o ile takowej publiczny kraj interes dozwoli, i że niczego nie zaniedba, co tylko płacącym podatki ciężar zmniejszyć może. Lecz nakazujący obowiązek jego, jakoteż najusiłniejsza dobra powszechnego sprawa, wymagają tego, aby w dochodach Państwa żadna nie wkradła się niepewność i zamieszanie. Kredyt zależy na regularnem pobieraniu i pewnem wpływaniu podatków, a na rozciągłości i solidarności kredytu zależy znowu szybkim i łatwym rozwijaniem funduszy Państwa i pomysłności narodowej. Skarb bez wątpienia wielki ma i zabezpieczony kredyt; dopełni on także swoich zobowiązań, a w ciągu tego miesiąca dozwoli na wypłatę przeszło 100 milionów na potrzeby administracji krajowej. Aby się jednak nadal pozostał, i coraz się bardziej mógł rozwijać, potrzebną jest nader rzeczą, iżby podstawa jego nie była wstrząśnięta. Nie dozna też tego, Mości Panowie, jak podobnie towarzyski nasz porządek nie będzie zagrożony chwilowem zamieszaniem, które się w niektórych objawiło miejscach, a które wszędzie przez dobre zrozumiany sposób postępowania mieszkańców usunięte zostało. Prawda, że Francja, jak we wszystkich tak i w rządzie swoim, wymaga ulepszeń i postępów, ale zarazem spokojności w ulepszeniach i regularności w postępach. Zadowolona z nowego rządu Francja, pragnie takowy utrzymać i utwierdzić; chce kosztować swego zwycięstwa, a nowej nie rozpoczynać wojny; będzie umiała użyć czasu tego na udoskonalenie swoich instytucyj, i dla tego wszelkie przeciwne porządkowi przedsięwzięcia, uważać będzie za targnięcie się na prawa i spokojność swoją. Rząd, Mości Panowie, będzie umiał tę spokojność utrzymać, a przeto życzeń narodu dopełnić. Przy pierwszym wybuchnieniu zaburzeń, dobrzy obywatele pośpieszyli w pomoc władzom w celu przytłumienia ich. Skutek tego był równie szybki jak rozstrzygający. Wszędzie to samoby się okazało; sądom nie zbywa na prawach, a prawa zawsze górę mają. Przyjaciele więc postępującego coraz bardziej ukształcenia i wolności, nie powinni się niczego obawiać; sprawa ich nie będzie wystawiona na niebezpieczeństwo przez te przemijające poruszenia. Towarzyskie i moralne udoskonalenie jest naturalnym wypadkiem naszych instytucyj. Będą się mogły teraz rozwijać, a rząd dopomagać im pragnie. Europa przyznaje, że teraźniejszy rząd jest zakładem bezpieczeństwa i dla pokoju i dla wszystkich; pokój jest jego życzeniem; zewnątrz i wewnątrz postanowił stale zachować wszędzie swój charakter w równym mierze.

Zjednoczone Niderlandy.

— Z Hagi dnia 1. Października. —

Dziennik *Staats-Courant* umieścił następujące wiadomości z południowych prowincyj. Według ostatnich doniesień, główna kwatery Xięcia Fryderyka Niderlandzkiego została przeniesiona w 29. Września do wsi Waelhem pod Mecheln na trakcie Antwerpskim. Mecheln i Vilvorden ciągle były zajęte przez wojska. W Geraerdsbergen, Maldegem i Dienne w wschodniej Flandryi zaszły w duchu sąsiednich prowincyj burzliwe poruszenia i nasładownictwo tego, co widziano gdzie indziej. Także i w Gandawie d. 28. Września wieczorem spokojność została przerwana, jednakże powiodło się później wojsku wspólnie z obywatelami przywrócić porządek, bez użycia surowszych środków. — W Namur podług ostatnich wiadomości panowała zupełna spokojność; lecz w Flandryi zachodniej, a szczególnie w Brügge, stolicy tej prowincyj, zaszły ruchy. Załoga opuściła miasto d. 27.; natychmiast udał się tłum ludu do ratusza, zatknęto na wieży stary sztandar, pozostały tam jeszcze z czasów dawniejszych zaburzeń i uderzono w tak zwany dzwon zwycięzki, a osoby pojedyncze przyjęły znowu kokardę złożoną z dawnych kolorów. Dnia następnego usiłowano obalić administracyją miejską. Człowiek dosyć znany przyszedł na ratusz, doniósł magistratowi wraz z wielu innymi bezzasadnymi wiadomościami i tę, iż wojsko zagraniczne postępuje ku Bruxelli, i żądał, aby natychmiast uzbrojono lud dla odparcia napadu cudzoziemców. Władza miejska poznała cel tego wezwania, i tych tylko, którzy świadomi są obchodzenia się z bronią wezwą do bronięcia miasta, wszystkim zaś wyrobnikom szukającym pracy, ofiarowano ją za stosowną nagrodę. Spodziewano się tym sposobem zapobiedz dalszym zaburzeniom. Wojska, które opuściły Brügge, wkroczyły do Ostende, zdjęły tam zatknęta już trójkolorową brabancką chorągiew i przywróciły prawą władzę. W Meenen i Nieuwport wszystko było spójne; a w Ypern do chwili odestania ostatnich doniesień nie powiodły się także usiłowania względem zamieszania spokojności.

— Z Bruxelli d. 19. Września. —

Dz. *Courrier de Pays Bas* donosi, iż został pismem urzędowem tymczasowego rządu.

Journal de la Belgique zapewnia, że d. 28. z.m. panowała tam zupełna spokojność, że teraz Bruxellę systematycznie okopują dla zabezpieczenia jej przeciw wszelkim przyszłym napadom.

Obawiano się, aby miastu naszemu, w którym teraz bawi wielka liczba niezamieszkałych tu lu-

dzi, nie zabrakło żywności. Gazety nasze zapewniają jednakże, iż z pobliskich miast i wsi przybywają znaczne zapasy mąki, ziemniaków i bydła na rzeź.

Rząd tymczasowy mianował kilka komitetów; na czele wydziału wojennego stoi P. Jolly, wydziału spraw wewnętrznych P. Nicola, skarbu P. Coghén. PP. Gendebien, Vandeweyer i Potter stanowią komitet centralny, czyli istotny rząd, który z innymi wydziałami składa radę. P. van Meenen, który się mieni Gubernatorem południowej Brabancji, zamieszkuje już pałac gubernatorski. Tymczasowy Dyrektor poczt Ludwik Bronne wydał odezwę do belgickich urzędów pocztowych, aby depesze odsyłali już nie do Hagi, lecz do niego. Dowódca gwardji miejskiej Vanderlinden Hoogvorst rozporządził, aby przy wyjeździe oddziałów ruchomych, które dotychczas odbywały strażę, gwardja miejska ostatecznie była organizowana i aby się do niej zaciągnął każdy zdolny do noszenia broni, a mianowicie od 18 do 50 roku. Wyrobownicy ilekroć na nich przypadnie służba, pobierać będą 75 centymów dziennego żołdu.

Journal de la Belgique donosi w końcu: W tej chwili odebraliśmy wiadomość, że się poddały Mons i Dornick.

Courrier de Pays Bas umieścił mnóstwo wyroków tymczasowego rządu Belgii, przez które mianowani są Gubernatorowie i Kommissarze obwodowi, jakoteż wielu wojskowych na wyższe stopnie posunięni.

Pułkownik artylerji Vandersnissen donosi, że w d. 27. Września w imieniu tymczasowego rządu zajął miasto Ath, twierdzę i t. d. Arsenal miał znaczne zapasy; żołnierzom holenderskim wolno jest do domów powracać.

Gazety Leodyjskie z d. 30. Września donoszą: „W d. 28. Września, w którymto dniu, jak donoszono, poczęto od rana strzelać z naszej cytadelli do przedmieścia Waldburga, po południu rozpoczęły się układy między cytadellą a miastem. Miasto wezwowało cytadellę do poddania się i pogroziło jej szturmem. Komendant odpowiedział, iż w razie ataku zburzy miasto. Wraz na najwyższym punkcie twierdzy kazał zatknąć chorągiew z kolorami królewskimi. Twierdza ma liczną artylerję. Mieszczanie zamysłają o wzięciu twierdzy szturmem, już takową oblegli i w nocy z d. 28. usypali bateryje. Wielu mieszkańców czyni przygotowania dla zabezpieczenia majątków swoich, gdyby się nie powiodło. Liczbę uzbrojonych do boju ochotników podają niektórzy na 15000 ludzi.“

Z Antwerpii piszą pod d. 29.: „Liczba przybyłych tu ranionych wynosiła wczoraj 426 ludzi,

między którymi 10 Oficerów. Dzisiejszego poranka przybyło znawu 160 ranionych, podczas gdy dzisiaj po południu tałą samą liczbę wysyłają do Bergen op Zoom. — Zdaje się, że P. Stassart, który powrócił do dóbr swoich w Corjoulł został w d. 22. zawiadomiony, że go chcą aresztować; albowiem pewna, że w tym dniu uciekł konno przez góry Civet. Sądzą, że był sprawcą rozruchów w Namur, w skutek których miasto zostało za będące w stanie oblężenia ogłoszone.

Z Mecheln z d. 28. z. m.: „Dnia wczorajszego umarł tu na zaszczytnie odebrane bliźny Kapitan grenadyjerów Perot, i będzie dzisiaj pogrzebiony. Król nasz traci w nim walecznego i zdolnego Oficera. — Tej nocy o godzinie 3ciej przybył tu znany huntownik Pletinckx pod zasłoną straży cłowej i zaraz w więzieniu osadzony został.

Z Bruxelli pisze *Courrier de Pays-Bas*: Zapewniają, że dnia wczorajszego korpus Xięcia Fryderyka cofnął się ku Mecheln. Uniem i nocą pracują nad urządzeniem obrony Bruxelli i nad organizacją czynnej siły wojskowej w prowincyi. Nieustannie przybywa mnóstwo zbiegów Belgijskich. Naczelný wódz (Van Halen) zaproponował Hr. Van der Meeren zająć się organizacją korpusu ochotników. W Antwerpii jeszcze wczoraj było wszystko spokojnym. Mówią tu o zatargach, jakie wczoraj zaszyły między osadą miasta i cytadelli, zapewne między Holendrami a Belgijczykami, lecz żadnych skutków nie wydały dla miasta. Pierwsza i druga dywizya, z Belgijczyków złożona, które podczas walki w Bruxelli spólnie z gwardją miejską miasta i cytadelli strzegły, opuściły Antwerpię dla udania się do Breda; zastąpili ich w Antwerpii Holendrzy i sypią za wałami szanice. Artylerja wysłana na pomoc z Bruxelli do Lowanijum, stanęła tamże wczoraj w południe. — Korpus 4 do 5000 Holendrów z wojska Jenerała Cort Heiligers oddzielony udał się wczoraj ku Wawre. Na przednią straż z 150 ludzi piechoty i 50 jazdy złożoną, uderzyli mieszkancy Wawre i takową odparli. Poczem Holendrzy udali się do wsi S. Katharina z Augsburgu. Czternaście gmin Henegauskich ofiarowało kontingens zbrojny. W d. 28. o godzinie 11tej rano rozpoczął się ogień z ręcznej broni w Tirlemont i trwał do godziny 6tej wieczorem. Tameczni ochotnicy i wsi sąsiednich wynosili 8 do 900 ludzi; zabrali 22 jeńców; nieprzyjaciel miał stracić 20 ludzi w zabitych a blisko 40 ranionych.

Haager Staats - Courant z d. 29. Września donosi: „Druga Izba Stanów jeneralnych trudniła się wczoraj naradami w ogólnym Komite-

cie. Jak słyhać P. Surllet de Chokier mówił z rozdzielaniem w części obudwóch oddziałów państwa, szczególnie względem wewnętrznej administracji wojska i władzy sądowniczej; PP. Maréchal i Van Alphen oświadczyli się za rozdzielaniem, P. Van Sytzama zaś sprzeciwiał się takowemu. Narady jest: czte wczoraj wieczorem trwały. — Według ostatnich doniesień z Gandawy było tam ciągle spokojnie. Deputowany P. Van Combrugghe pojechał tamże.

Gazeta nadurzędu pocztowego Frankfurtskiego z d. 3. t. m. donosi: »Właśnie teraz odbieramy z Hagi drogą nadzwyczajną ważną wiadomość, że druga Izba Stanów jeneralnych na posiedzeniu swoim z d. 29. wieczorem dwa pytania przełożone sobie przez Króla 55 głosami przeciw 44 w sposobie zatwierdzającym zadecydowała, a zatem zezwoliła na rozdział Belgii od Hollandyi, jakoteż na odmianę w fundamentalnej zasadzie państwa. Uchwałę tę odesłano natychmiast do pierwszej Izby, i rozwiązano natychmiast nadzwyczajne zgromadzenie Stanów jeneralnych.«

Lista giełdy Hamburgskiej donosi pod dniem 4. Października: Statek parny przywiózł nam onegdaj wiadomość, że w d. 30. z. m. i pierwsza Izba zezwoliła na obadwa punkta Króla 31 głosami przeciw 7, i teraz spodziewają się zwołania Stanów jeneralnych w podwójnej liczbie. W d. 2. t. m. spodziewano się w drugiej Izbie rozpraw nad wnioskiem P. Sytzama. W d. 1. podało 40 członków Izb obudwóch Królowi prośbę, aby Xiążę Oranii udać się raczył do jednego z miast południowych, dla naradzenia się z niektórymi Notablami nad środkami względem przywrócenia spokoju. W d. 30. rano Mecheln jeszcze było przez królewskie wojsko osadzone. Wszystkie milicje mają być do służby użyte. W Bruxelli, P. Potter jako członek tymczasowego rządu wydał odezwę.

Niemcy.

Elektor Heski zapewnia poddanym swoim reprezentacją Stanów w W. Xięstwie Fuldy i w Xięstwach Hanauskiem i Isenburgkiem.

W gazecie »Wiadomości Hanowerskie« z d. 1. Października czytamy z Brunszwika z d. 29. Września, że w d. 27. połączone Stany podały Xięciu Wilhelmowi od wszystkich członków lub od ich umocowanych adres, wystawiający rieszczesne położenie kraju, z wezwaniem, aby Xiążę Wilhelm objął rządy. Xiążę przyzwolił na żądanie, przyrzekł wyjednać zezwolenie brata swojego w tej mierze, a w przeciwnym razie prosić Króla angielskiego o pośrednictwo.

W Hanauskiem kupy pospólstwa zburzyły wszystkie składy cłowe. Urzędnicy i handlarze

zbożen doznają pokrzywdzenia, wszelako zdaje się, że przybycie następcy Elektora Hanauskiego i środki pod jego kierunkiem przedsięwzięte przywróciły niejako spokojność.

Dziennik rządowy W. Xięstwa Hesskiego z d. 1. Października zawiera następujące rozporządzenie: Ludwik II. z Łaski Bożej Wielki Xiążę Hesski nad Renem i t. d. Ponieważ kupa obcych powstańców wdarta się w nasze kraje gwałtem i wielkie popełnia bezprawia, i pojedynczy poddani nasi wciągnięni zostali w udział tak zbrodniczych czynności, przeto spowodowani jesteśmy dla utłumienia i ukarania tego buntu i spisku, stosownie do Art. 13. konstytucyi, rozporządzić: Art. 1. Komendantowi naszej siły wojskowej w Wyższem Xięstwie Hesskiem, podlegają wszystkie władze cywilne obwodów, w których się także zbrodnicze kupy pokazały, lub w przyszłości się pokażą. Art. 2. Kto schwytyany będzie jako uczestnik pomienionych zbrodniczych czynności z bronią jakiegobądź rodzaju, będzie śmiercią ukarany. Art. 3. Względem uznania i wykonania kary śmierci przedsiębrane będzie postępowanie, podług przepisu Arty. 179, 513 i następnych Księgi ustaw karzących wojskowych. Art. 4. Niższe rozporządzenie z wyjściem w Dzienniku rządowym będzie obowiązującym i zostanie cofnione za przywróceniem spokoju. W dowód czego takowe własnoręcznie podpisujemy i pieczęcią naszą stwierdzamy. W Darmstadtzie dnia 30. Września 1830. Ludwik de Thil.

Nadzwyczajny dodatek do gazety urzędowej Darmstadtzkiej z d. 2. Października donosi pod d. 1. t. m.: Władze związku uchwały zwołać na obronę zagrożonych państw związkowych z Pruss, Bawarczyków i Wirtemberczyków złożony korpus związkowy, aby się w pojedynczych oddziałach udawał na miejsce, gdzie pomoc wojskowa będzie najbardziej potrzebna. Kontyngens pruski 6000 ludzi stać będzie pod Wetzlar, bawarski równie z 6000 ludzi pod Brückenau, a wirtemberski z 4000 ludzi pod Heilbronn.

Gazeta Stutgartska pisze z d. 7. Października: Wedle wiadomości nadeszłych z Darmstadu, przywrócona została spokojność w wyższej prowincyi Heskiej zaburzona, i powstańcy zostali całkiem rozproszeni, tak dalece, że kolumny wojskowe, które ze wszystkich stron nadciągnęły, nie mogły nigdzie b. stowników spotkać. Tylko przeciw granicy heskiej potrzeba jeszcze wojska, chociaż tu i ówdzie mieszkańcy W. Xięstwa pod wodzą Soltyśów napady takich włóczędzów, jak się wydarzyło pod Heldenbergen, gdy ci uderzyli na dóm cłowy, odparli. Nie było jeszcze potrzeby zastosować prawa wojskowego ogłoszonego przez Xięcia Emiliju-

szu; wszelako uwieczono wiele osób, przez co odkryć się może źródło, z kąd pochodzą pieśni dawane powstańcom.

JKW. Elektor Heski wydał następującą odezwę: »Powziąwszy przekonanie z raportów władz, że zaszły bezprawia i zaburzenia są dziełem pojedynczych złe myślących, znaczniejsza zaś większość prawych i porządek miłujących obywateli i poddanych starała się przeciwne prawu wybuchy przytłumiać i onym na przyszłość zapobiedz; przeto My uznając w tym postępowaniu dobrego ducha i wierność Hessów, potwierdzamy reorganizacją batalijonów miejskich, i w nich zupełne pokładamy zaufanie, iż odpowiadając swemu przeznaczeniu, przyczynią się do utrzymania publicznej spokojności i porządku, i w rzadko zapewne wydarzyć się mogących wypadkach użyją swęj działalności, i tym sposobem przyczynią się do powszechnej i każdego pojedynczego pomysłności.

Wilhelmshöhe d. 2. Października 1830.

Wilhelm K.

Xiążę następca tronu Hessenkasselskiego, udawszy się z Wilhelmsbach do Hanau, wydał pod dniem 28. z. m. następującą odezwę do mieszkańców: »Z bolesnaem uczuciem przekonałem się za przybyciem mojem do tego miasta, że pomiędzy mieszkańcami miasta i prowincyi Hanau, poważany mi zawsze ode mnie dla ich prawego sposobu myślenia, spokojność i porządek publiczny przerwane zostały przez zasmucające wypadki. Przywrócone jednak za mojem przybyciem spokój i porządek w tym mieście podają mi zarazem rękojmią, iż nie zniknął z pomiędzy was dawny dobry duch wierności i postuszeństwa; z zaufaniem więc rodowitego Hanauczyka mam nadzieję, że i nadal nie dopuścicie się najmniejszego nieporządku. W tej nadziei wstawiłem się u Xięcia Elektora, ojca mego, ażeby pobieranie podatku niestatego (cia) dopóty tylko miało miejsce, dopóki na sejmie, na który deputowanych z pomiędzy siebie wyślecie, nie zostanie postanowionem zupełne onego zniesienie. Z równem zaufaniem spodziewam się po mieszkańcach kraju, mianowicie mieszkańcach obwodów ndzielnie panującemu podległych, iż będą się zachowywali jako dobrzy i wierni Hessowie i nie popelnia żadnego nieporządku, który ich pod żadnym względem nie może uwolnić od powinności ku ich panującym, lecz stały im się tylko powodem do poniesienia wynagrodzeń uczyńnionych szkody i przyjęcia na siebie winy i skutków

występku. Jeżeli będziecie mieli słuszne zażalenia, będą się starał przedstawić takowe Xięciu Elektorowi ojcu memu, i dopomagać; mojem wstawieniem się, ażeby im zadość było uczyniono. Atoli wtedy tylko będę się mógł wstawić za wami, gdy na przyszłość najmniejszego nie zajdzie nieporządek. Pewny jest jestem, iż nie zawiedziecie mego zaufania, które w was pokładam, i dobrem zachowaniem się jak postuszeństwem ku zwierchnościom, przyczynicie się i nadal, abym się z radością za Hanauczyka mógł uważać.«

Rossyja.

— z Petersburga d. 17. (29.) Września. —

Dodatek do gazety Petersburgskiej Nro. 218 zawiera następne ogłoszenie:

Grasująca po większej części w ostatnich czasach w Azji epidemiczna choroba *cholera morbus*, w zeszłym i bieżącym roku zjawiała się z całą siłą w niektórych prowincyjach państwa rosyjskiego. Wszelkie dzieła traktujące dotąd o tej chorobie, w zastosowaniu okazują się być niedostatecznymi, a stopniowe jej szerzenie się grozi całej Europie okropnymi skutkami. Rząd rosyjski mając na względzie dobro powszechne, wzywa wszystkich lekarzy w Rossyi, Niemczech, Węgrzech, Anglii, Szwecyi, Danii i Włoszech do ścisłego wybadania i opisania tej epidemicznej cholery. W takowem dziele należy: 1) Jasnai i szczegółowie wyłożyć własności choroby; 2) Wskazać przyczyny z jakich powstaje; 3) Jak się rozchodzi; 4) Doświadczeniami pewnymi i ścisłemi rozstrzygnąć, czy się udziela sposobem innych zaraźliwych chorób lub nie; 5) Jakie zatem powinny być środki ochrony i ostrożności, i 6) jakie są sposoby pewnego leczenia? — Dzieła te mogą być pisane po rosyjsku, łacinie, niemiecku, angielsku i włosku, i mają być odesłane do rady lekarskiej w Petersburgu przed 1/13. Września przyszłego 1831 r.

Za najlepsze i zupełnie odpowiadające potrzebie dzieło, rząd rosyjski przeznacza 25000 rubli assygnacyjnych nagrody.

WIDOWISKA we LWOWIE.

Teatr niemiecki. — Dziś: Na korzyść Karola Bassona: *Ein treuer Diener seines Herrn*; Trauerspiel in 5 Aufzügen.

Jutro: *Wie ist das zugegangen?* Original-Lustspiel in 1 Akt. — Na zakończenie: *Das Häuschen in der Aue*, Lustspiel in 1 Akt.